

UNIVERSITETI I EVROPËS JUGLINDORE
УНИВЕРЗИТЕТ НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА
SOUTH EAST EUROPEAN UNIVERSITY

Study program **Бизнис и Економија**

Факултет	Бизнис и економија
Циклус на студии	Прв циклус (Додипломски)
ЕКТС	180 / 240
Код	N-BABE/N-BABE-MM
Титула	Дипломиран во Бизнис и Економија / Насока: Менаџмент и маркетинг
Архивски број на акредитација [180]	03-621/8
Архивски број на акредитација [240]	03-1619/20 (18.12.2017)
Решение за почеток со работа	03-1619/20 (18.12.2017)
Датум на акредитација	21.03.2017

Опис на програмата

Наставната програма Бизнис и економија претставува балансирана комбинација на основно теоретско знаење и на специфични професионални вештини. Структурата на програмата опфаќа студии кои по природа се динамични и интерактивни. Програмата е дизајнирана да понуди теми од областа на економијата и менаџментот, имплементирајќи го овој концепт преку наставна програма. Предметите кои се застапени во оваа програма претставуваат перспективи кои се базираат врз теорија која тесно е поврзана со практичната примена во светот на бизнисот. Оваа програма им овозможува на студентите стекнување потребни способности и искуство за: економската теорија, примената на менаџментот, финансиите, како и економетриска анализа на податоците.

Студиската програмата има за цел:

- Да ги подготви студентите за позицијата на лидери во профитабилни и во непрофитабилни организации во земјава и насекаде низ светот.
- Да ги подготви студентите за градење кариера во областа на економија и менаџмент, но и во приватниот сектор во областа на финансиите.
- Да овозможи стекнување истражувачки способности и искуство за: економска теорија, употребата на менаџментот, финансиите, како и економетриска анализа на податоците.
- Да го развива концептот на практично работење на студентите.
- Да го развива концептот на критичко размислување на студентите.
- Да овозможи студентите активно да се вклучат во предавањата со цел независно да вршат истражување во сите области на економија и менаџмент.
- Да овозможи развој на лични способности, на комуникација, на истражувања и на други значајни способности кои се потребни за вработување.

За време на студиската програма на студентите им се дадени можности за практична работа (internship), со што ќе се оспособуваат да ги применат своите стекнати знаења и вештини во областа.

Кариера

Студиската програма по Бизнис и економија ќе им овозможи на студентите:

- Да добијат општо образование во дисциплините што ставаат акцент на теоријата и практиката на менаџментот, додека сè уште останува специјализирањето во економија.
- Сеопфатно да ја проучат економијата со менаџмент, опција која им овозможува да имаат критичен поглед на прашањата поврзани со менаџментот.
- Да добијат обука за принципите на економијата и нивните апликации.
- Да го разберат менаџментот како наука со широка општествена основа и како мултидисциплинарна област.
- Да се запознаат со соодветните алатки за анализа за да се справат со прашања и проблеми на економските политики.
- Да ги разберат организациите, клучните аспекти од нивниот менаџмент и надворешната средина во која тие функционираат.
- Да имаат средина каде што ќе можат да ги развијат своите интерперсонални и комуникативни вештини.
- Да имаат цврста основа за понатамошно студирање како и за вработување.

Резултати од учењето

Знаење и разбирање

- Ги има потребните знаења за следниве деловни функции: економија, менаџмент, финансии, бизнис и менаџмент во глобален контекст, принципи на сметководство, корпоративно управување, стратешки менаџмент, управување со човечки ресурси и маркетинг.
- Има знаење за функционалните области на економија и менаџмент, тековните истражувања и иновациите, идните трендови, како и за влијанието на овие случувања врз теоријата и практиката.
- Има знаење и разбирање за националната, регионалната и за глобалната економска ситуација на пазарот.
- Има познавање за менаџерските теории, анализа и известување.
- Стекнува силна основа за тоа како да се развие економијата и да се биде подготвен за кариера или за постдипломски студии поврзани со економија и менаџмент, менаџмент или со сродни полиња.
- Има разбирање за различни алатки за донесување менаџерски одлуки.

Примена на знаењето и разбирањето

- Способност за професионално пишување и за понатамошно развивање задачи во економија и менаџмент и нивно спроведување во реалниот живот.
- Способност да помогнат во формулирањето и во практичното спроведување на општи менаџерски планови и стратегии.

Способност за проценка

- Да размислуваат критички и да ги применуваат теоретските и практичните знаења и искуства за идентификација и за анализа на економски проблеми.
- Критички да ги анализираат и да ги оценуваат идентификуваните менаџерски можности.

Комуникациски вештини

- Показуваат разбирање на индивидуалната и групната динамика во организациите.
- Функционираат ефикасно во тимската работа.
- Ефективно се справуваат со луѓе од различни социјално, економско, културно и верско потекло.
- Показуваат разбирање и чувствителност за етичките, социјалните и за правните одговорности на компаниите.
- Ги прикажуваат бизнис-идеите на неэффективен начин.
- Демонстрираат клучни преговарачки вештини.
- Ги интерпретираат деловните податоци и економските индикатори.

Вештини на учење

- Можат да пребаруваат и да детектираат извори на учењето.
- Можат да се оспособуваат за индивидуално и тимско учење.
- Имаат способност да употребуваат научна литература и да прават анализа на размислувањата и оцените на други

автори.

Листа на предмети

Семестар 1

- [CBE-102] [6.0 ЕКТС] **Принципи на маркетинг**
- [CBE-101] [6.0 ЕКТС] **Вовед во економија и бизнис**
- [CBE-103] [6.0 ЕКТС] **Принципи на менаџмент**
- [3.0 ЕКТС] **Изборен предмет - Албански/Македонски јазик**
- [3.0 ЕКТС] **Изборен предмет - Англиски јазик**
- [6.0 ЕКТС] **Слободен изборен предмет**

Семестар 2

- [CBE-201] [6.0 ЕКТС] **Принципи на сметководство**
- [CBE-202] [6.0 ЕКТС] **Деловна математика**
- [CBE-203] [6.0 ЕКТС] **Микроекономија**
- [6.0 ЕКТС] **Слободен изборен предмет**
- [3.0 ЕКТС] **Изборен предмет - Англиски јазик**
- [3.0 ЕКТС] **Изборен предмет - Албански/Македонски јазик**

Семестар 3

- [CBE-301] [6.0 ЕКТС] **Статистика**
- [CBE-302] [6.0 ЕКТС] **Бизнис-калкулус**
- [CBE-303] [6.0 ЕКТС] **Макроекономија**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет - Англиски јазик за специфични цели 1**
- [6.0 ЕКТС] **Слободен изборен предмет**

Семестар 4

- [CBE-401] [6.0 ЕКТС] **Оперативен менаџмент**
- [CBE-402] [6.0 ЕКТС] **Финансиско сметководство**
- [CBE-403] [6.0 ЕКТС] **Маркетинг менаџмент**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет - Англиски јазик за специфични цели 2**

Семестар 5

- [CBEM-603] [6.0 ЕКТС] **Организациско однесување**
- [CBEM-502] [6.0 ЕКТС] **Менаџмен на човечки ресурси**
- [CBEM-503] [6.0 ЕКТС] **Истражување на пазарот**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**

Семестар 6

- [CBEM-601] [6.0 ЕКТС] **Стратегиски менаџмент**
- [CBEM-602] [6.0 ЕКТС] **Дизајн и менаџмент на производ**
- [CBEM-501] [6.0 ЕКТС] **Мал бизнис и претприемништво**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**

Семестар 7

- [EVE-401] [6.0 ЕКТС] **Однесување на потрошувачите**
- [CBEM-701] [6.0 ЕКТС] **Теорија на одлучување**

- [СВЕМ-702] [6.0 ЕКТС] **Менаџмент на промени и иновации**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**
- [6.0 ЕКТС] **Слободен изборен предмет**

Семестар 8

- [ЕВЕ-404] [6.0 ЕКТС] **Маркетинг на услуги**
- [СВЕМ-801] [6.0 ЕКТС] **Лидерство**
- [ЕВЕМ-501] [6.0 ЕКТС] **Корпоративно управување**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**
- [СВЕ-802] [6.0 ЕКТС] **Проект - Студија на случај**

Description of courses

Задолжителни предмети

- **Принципи на маркетинг**

Целта на овој предмет е студентите да стекнат знаења за основните концепти кои се вградени во функциите на маркетингот на современите организации. Фокусот е ставен на концептите, како и на прашањата поврзани со маркетинг на производите и на услугите на потрошувачите. Поспецифично, целта е студентите да ја осознаат маркетинг-средината преку анализирање на пазарот, за потоа да се имплементираат успешните маркетинг-стратегии во таквата средина. Студентите исто така ќе можат да ги применуваат научните концепти за дизајнирање комплетен маркетинг-план за својот производ. Овој предмет придонесува студентите да се запознаат со разновидните активности во областа на маркетингот, кои придонесуваат компанијата да биде поконкурентна и поуспешна на пазарот.

- **Вовед во економија и бизнис**

Примарната цел на овој предмет е разбирање на главните економски концепти и теории кои се користат во анализа на економските прашања. Преку овој предмет студентите ќе стекнат знаење за основните принципи, концепти и техники во економијата како наука и во економските анализи. На крајот на предметот студентите треба да бидат во можност да „размислуваат како економисти“. Во рамките на овој предмет се истражуваат принципите на микро и макроекономијата, со фокус на примена на знаењето во донесување одлуки во глобален амбиент. По завршување на предметот, студентите треба за се оспособат: да го користат моделот на понудата и побарувачката и да го утврдат влијанието на промените во побарувачката или понудата врз цената и количината; да го дефинираат БДП и да ги калкулираат мерењето, употребата и ограничувањата на БДП како мерка на економска благосостојба; ја дефинираат инфлацијата и калкулираат, да се запознаат со последиците, и како да се прилагодат на тоа; како и да ги опишат улогите и алатките на централната банка.

- **Принципи на менаџмент**

Целта на овој предмет е студентите да се запознаат со основите на менаџментот, неговата генеза и дефинирање, како и со основните принципи врз кои треба да се базира работата на секој иден менаџер. Следењето на овој предмет исто така има за цел студентите да стекнат основни познавања од областа на основните функции на менаџментот како планирањето, организирањето, координирањето, мотивирањето и контролата. Совладувањето на предметот на студентите ќе им овозможи: - Да ги научат основите на менаџментот и да се оспособат за нив да даваат конкретни примери. - Да се оспособат да гледаат на совладувањето на овој предмет како на потреба и стекнувањето знаења да бидат во контекст на практичната примена на наученото. - Да размислуваат на ефикасен начин кој ќе им помогне при соочувањето со деловните проблеми во понатамошниот нивен живот.

- **Принципи на сметководство**

Целта на предметната програма е да им се помогне на студентите да ја разберат суштината на сметководството, да ги научат основите на сметководство и концептите и принципите на сметководството. Поспецифично, студентите да се стекнат со знаење и разбирање на: финансиските извештаи, нивните компоненти, основните правила на евидентирање на сметководствените податоци, користење на сметководствените документи.

- **Деловна математика**

Целите на предметот Деловна математика се следни: - Студентите да се оспособат да го применуваат

системот на линеарни равенки за решавање различни проблеми од областа на бизнисот и економијата. - Студентите да се оспособат да ги применуваат своите знаења за линеарните модели и бројните низи за решавање различни проблеми во бизнисот и економијата. - Студентите да се стекнат со напредни знаења за пресметување сложена каматна стапка, периодични депозити, периодични ренти, заеми и финансиско одлучување.

- **Микроекономија**

Преку овој предмет се стекнуваат основни разбирања за економските феномени и за глобалната универзална микроекономска терминологија. Се проследуваат и се анализираат теоретските пристапи кои овозможуваат да се дојде до сопствена претстава за можните апликативни решенија за проблемите на производството, размената и организација на поединечно претпријатие, посебна гранка или на посебен пазар. Развојните компоненти даваат динамичка димензија без која поедноставените пристапи би биле неупотребливи. Основите на микроекономијата се изучуваат во целиот свет како дел од универзалниот напор да се идентификуваат и да се дефинираат слични проблеми и да се дојде до можност тие да се разрешуваат на сличен начин насекаде во светот, но и за да се дојде до информации кои можат на агрегатно ниво да помогнат во формулирањето на макроекономските цели и на стратегиските плански елементи. Тоа е дел од потребата да се изгради глобално слични општества во кои честите бизнис-контакти, политичките, работните или другите контакти ќе бидат препознатливи за сите учесници на ист начин и ќе се разрешуваат со употреба на слични комплементарни инструменти кои се насекаде употребливи.

- **Статистика**

Целта на програмата е студентите да стекнат знаење за да бидат способни: - Да ја употребуваат дескриптивната анализа при анализата на податоците. - Да ја користат веројатноста и случајните променливи во решавањето на бизнис-проблемите. - Да го разбираат статистичкото заклучување кое претставува основа за интерпретирање на резултатите и за донесување бизнис-одлуки. - Да ги користат корелацијата и простата и повеќекратната регресија. - Да ги знаат основите на анализата на варијансата. - Да ги разбираат основите на индексните броеве и методите за анализа на временските серии. Предуслови за запишување на предметот: Деловна математика.

- **Бизнис-калкулус**

Целта на програмата е да се оспособат студентите: - Да докажат дека имаат знаење и разбирање за зависностите помеѓу големините кои се применуваат во бизнисот и во економијата и за едноставните математички модели. - Да ги идентификуваат релациите помеѓу диференцијалниот калкулус и функциите на бизнисот и на економијата. - Да ги применуваат овие релации за студирање на зависностите помеѓу големините во бизнисот и во економијата. - Да го применуваат диференцијалниот калкулус за решавање различни проблеми кои се применуваат во бизнисот и во економијата. Предуслови за запишување на предметот: Деловна математика.

- **Макроекономија**

Студентите ќе стекнат знаења за: - макроекономските поими и категории, кои се предуслов за функционирање на една национална економија која е дел на еден поширок глобален економски систем; - значењето на најглавните макроекономски индикатори како што се: бруто -национален производ, национален доход, економски раст, економски циклус, инвестиции и јавна потрошувачка, инфлација, невработеноста, пари и банки, буџет, биланс на плаќање и др.; - основните инструменти на макроекономска анализа (агрегатна понуда и побарувачка) и макроекономски политики (монетарна и фискална политика) и др.; - ефикасното функционирање на една национална економија, споредувајќи ја со современите пазарни економии, означувајќи во таа насока разлики, сличности и можности за иден развој на соодветната економија; - знаења од областа на макроекономијата, кои ќе му овозможат поедноставен пристап кон другите напредни макроекономски предмети. Предуслови за запишување на предметот: Вовед во економија и бизнис, Микроекономија.

- **Оперативен менаџмент**

Целта на овој предмет е студентите да стекнат знаење за да бидат способни: - Да подготвуваат и да донесуваат одлуки со кои се остваруваат производството и услугите. - Да подготвуваат и да донесуваат одлуки со кои се контролираат производството и услугите. - Да најдат соодветен пристап за решавање на секоја ситуација поврзана со сложената проблематика на производството и услугите. - Да ги осознаат разновидните активности во организацијата и во функционирањето на целосниот систем на оперативниот менаџмент. - Да подготвуваат и да донесуваат одлуки со кои се создаваат услови за производството и

услугите. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на менаџмент.

- **Финансиско сметководство**

Целта на предметот е да се оспособат студентите со напредни знаења од областа на сметководството и нивната примена во сметководствениот систем на деловните ентитети. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на сметководство

- **Маркетинг менаџмент**

Целта на предметот е студентите да се подготват да ги употребуваат и да управуваат со 4-П на една организација или компанија, така што ќе бидат во можност да дизајнираат оптимални маркетинг елементи, производи, цени, промотивни и дистрибутивни методи со кои се соочуваат компаниите. Поспецифично целта е да се разбере комплексноста на одлуките во маркетинг-менаџментот, рамките за анализа на пазарите, клиентите, конкурентите, како и интегрирањето на концептите со оригиналниот маркетинг-план. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на маркетинг.

- **Организациско однесување**

Целта на овој предмет е да се запознаат студентите со организациското однесување и организациската психологија. Од овој аспект студентите треба да стекнат соодветни знаења од областа на лидерството, моќта, авторитетот, тимската работа, конфликтите, улогата и важноста на поединецот во деловната организација и сл. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на менаџмент.

- **Менаџмен на човечки ресурси**

Целта на предметот е да се запознаат студентите со важноста и со улогата на управувањето со човечките ресурси кај современите деловни организации. Во рамките на овој предмет студентите ќе се запознаат со процесот на менаџментот на човечките ресурси како во теоријата, така и во практиката на светските и на домашните компании. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на менаџмент.

- **Истражување на пазарот**

Целта на овој предмет е студентите да го сфатат односот помеѓу истражувањето на пазарот и донесувањето одлуки, запознавајќи се со процесите што се користат во формулирањето и во спроведувањето на истражување на пазарот. Исто така, студентите ќе ги разберат и пазарните услови под кои истражувањето се води и се спроведува, вклучувајќи ја и методологијата употребена во анализирањето на пазарите. Ќе се анализираат квалитативните и квантитативните техники и методи кои се на располагање во истражувањето на пазарот, вклучувајќи ги нивната применливост и ограничувања.

- **Стратегиски менаџмент**

Целта на овој предмет е: оценка и примена на клучните елементи на стратегиска анализа, избор на вистинска стратегија во рамките на флексибилен план, како и да го поттикне размислувањето за проблемите кои се поврзани со спроведување на формулираната стратегија. Целта на наставата по предметот е студентите да се научат да размислуваат критички за прашањата и проблемите кои се поврзани со изборот на стратегијата во турбулентно и динамично окружување и да разберат дека не постои еден единствен вистински пат да се развие стратегијата. По завршувањето на наставата, студентите треба да бидат способни: - Да ги разберат теориите и концептите за стратегиски менаџмент. - Да ја совладаат терминологијата поврзана со стратегискиот менаџмент. - Да ги интегрираат добиените знаења од одделните функциски менаџменти. - Да развијат аналитички и комуникациски способности, како и способности за тимска работа. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на менаџмент.

- **Дизајн и менаџмент на производ**

Целта на предметот е да се подготват студентите да ги употребуваат техниките и методите за дизајн и менаџмент на производите и услугите, да управуваат со нив и да можат да ги применуваат во бизнис-компаниите. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на маркетинг.

- **Мал бизнис и претприемништво**

Целта на наставата по овој предмет е да им се помогне на студентите во разбирањето на значењето и суштината, функционирањето и организацијата на малите претпријатија во економијата. Предуслови за запишување на предметот: Вовед во бизнис и економија

- **Однесување на потрошувачите**

Главната цел на овој предмет е студентите да стекнат знаења за однесувањето на потрошувачите. Овој предмет ќе биде фокусиран на анализирањето на факторите кои придонесуваат во процесот на одлучувањето за купување некои производи или, пак, услуги. Еден од најкомплексните аспекти на маркетингот е разбирањето на потрошувачот. Во срцето на секој бизнис е побарувачката за производи или за услуги. Затоа, разбирање на она што, кога, зошто, каде и како потрошувачите да изберат производи, е важно за пазарот. Истражување на однесувањето на потрошувачите во текот на последните неколку децении се обработува и во други области како што се психологијата, економијата, антропологијата и социологијата, за да се разбере подобро однесувањето на потрошувачите.

- **Теорија на одлучување**

Цели на предметната програма: Предметот теорија на одлучување ги има следниве цели: • Студентите да се запознаат со важноста на деловното одлучување во современиот свет. • Студентите да се оспособат да извршат оценување на деловни ситуации и согласно со нив да понудат алтернативи. • Студентите да стекнат продлабочени знаења во однос на современите техники и пристапи за деловно одлучување.

- **Менаџмент на промени и иновации**

Цели на предметната програма: • Да се осознае како да се менаџираат промените во рамките на бизнисот. • Да се совладаат методите како може да се подобрат иновациите и креативноста во рамките на претпријатието. • Да се разберат суштината, предизвиците и бенефитите на различните иновациите. • Да се увидат начините на подобрување на конкурентската способност на претпријатијата. • Да се совладаат елементите и процесите за развој на алтернативни начини на користење на знаењето во создавањето на конкурентска предност.

- **Маркетинг на услуги**

Главната цел на овој предмет е развивање на менаџерските разбирања на маркетинг-услугите. Овој предмет ќе им помогне на студентите за да ги подобрат своите разбирања во дизајнирање на маркетинг-стратегии за подобрување на квалитетот на услугите, во насока на задоволување на очекувањата на потрошувачите. Целта на предметот е да се воведат, да се дискутираат и да се анализираат неколку теми што се поврзани со услужни организации. По успешното завршување на овој предмет, студентите ќе стекнат сознанија за предизвиците вклучени во маркетингот на услуги, со што ќе ги идентификуваат разликите помеѓу маркетингот во услугите наспроти маркетингот кај организациите на производство. Овој предмет исто така ќе им овозможи на студентите да ги идентификуваат и да ги анализираат различните компоненти на маркетинг-миксот на услуги. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на маркетинг.

- **Лидерство**

Цели на предметната програма: По следење на предметната програма студентите треба да се оспособат: • Да ја опишат природата на лидерството и да ги поврзат лидерството и менаџментот. • Да ги дискутираат генеричките и ситуациските пристапи кон лидерството. • Да ги идентификуваат теориите за лидерство во современиот свет.

- **Корпоративно управување**

Целта на предметот е запознавање на студентите со: теоретските основи на корпоративното управување, важноста и улогата на корпоративното управување во современиот деловен свет како и со стејкхолдерите на корпоративното управување. Целта на овој предмет е студентите да се запознаат со корпоративното управување и да стекнат знаења и да создадат свои критички ставови околу стејкхолдерите на корпоративното управување кај нас и во светот преку компаративна анализа на добрите практики на корпоративното управување. Изучувањето на предметот Корпоративно управување на студентите ќе им овозможи: - Да стекнат проширени знаења околу корпорациите и нивната важност за функционирањето на современите општества. - Да стекнат проширени знаења околу моделите на корпоративно управување кои се применуваат во различните делови на современиот свет. - Да стекнат знаења и да се оспособат да создадат сопствени ставови околу главните стејкхолдери на корпоративното управување и сл. Предуслови за запишување на предметот: Основи на менаџмент.

Изборни предмети

- **Македонски јазик за професионални цели 1**

По завршувањето на предметот Македонски јазик за професионални цели 1 од студентите се очекува да ги продлабочат и да ги зајакнат своите способности за напредно писмено и усно изразување на македонски

јазик во контекст на различните професионални опкружувања. Студентите ќе бидат оспособени да читаат, пишуваат и да разбираат различни видови професионални и официјални текстови на македонски јазик. Исто така, ќе стекнат знаења и вештини за општата терминологија од областа на правото, бизнисот и економијата, администрацијата, компјутерските науки, јазикот и комуникацијата и ќе можат да ја употребуваат во рамките на своите идни професии. Освен тоа, од студентите се очекува да станат поавтономни во изучувањето на јазикот и ќе бидат во можност да размислуваат критички на различни теми, како и да стекнат способност за напредна писмена и усна комуникација на македонски јазик во една мултијазична и мултикултурна средина.

- **Македонски јазик за професионални цели 2**

По завршувањето на предметот Македонски јазик за професионални цели 2 од студентите се очекува да ги утврдат и да ги зголемат своите способности за напредно писмено и усно изразување на македонски јазик во контекст на нивните идни професии. Студентите ќе бидат оспособени да читаат, пишуваат и да разбираат различни видови професионални и специјализирани текстови на македонски јазик, да ги анализираат и да коментираат за нив како и да состават своја професионална биографија на македонски јазик (CV). Исто така ќе ги зголемат и ќе ги прошират и своите познавања на стручната и научната терминологија од областа на правото, бизнисот и економијата, администрацијата, компјутерските науки, јазикот и комуникацијата и ќе можат да ја користат во симулација на автентични ситуации од нивното професионално опкружување, како и во дебати и при размена на мислења поврзани со различни аспекти на овие професии.

- **Македонски јазик за почетници 1**

Програмата за предметот Македонски јазик за почетници 1 опфаќа: читање, пишување, слушање и зборување. Преку посебни вежби и предавања се овозможува запознавање со основната комуникација на македонскиот јазик, т.е. запознавање, поздравување, претставување, збогатување на зборовниот фонд и пишување и разбирање кратки текстови. При создавањето на програмата се води сметка студентите стекнатите знаења да можат да ги применуваат и понатаму. Материјалот се обработува по принципот на комбинирани предавања и вежби, како и континуирани задачи, преку кои студентите активно се вклучени за време на часот и учествуваат со свои прашања и предлози во креирањето на часот.

- **Македонски јазик за почетници 2**

Програмата за предметот Македонски јазик за почетници 2 опфаќа: читање, пишување, слушање и зборување. Во рамките на овој предмет е опфатено следново: секојдневни обврски, планирање активности за наредниот период, опис на лица, места и на предмети. При создавањето на програмата се води сметка студентите стекнатите знаења да можат да ги применуваат и понатаму.

- **Албански јазик за почетници 1**

Целта на предметот Албански јазик за почетници 1, е студентите кои немаат елементарни знаења од албанскиот јазик да се запознаат со карактеристиките на овој јазик, да стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, да ги прошират и да ги применат своите знаења во секојдневни ситуации, со помош на кои истовремено ќе стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, ќе совладаат скроман фонд од различни лексико-граматички категории кои ќе им овозможат едноставни конверзации. Иако станува збор за второ ниво на предметот за почетници, замислено е да биде флексибилен и да се прилагоди кон можностите и кон интересот на студентите.

- **Албански јазик за почетници 2**

Целта на предметот Албански јазик за почетници 2 е студентите кои немаат елементарни знаења од албанскиот јазик да се запознаат со карактеристиките на овој јазик, да стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, да ги прошират и да ги применат своите знаења во секојдневни ситуации, со помош на кои истовремено ќе стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, ќе совладаат скроман фонд од различни лексико-граматички категории кои ќе им овозможат едноставни конверзации. Иако станува збор за второ ниво на предметот за почетници, замислено е да биде флексибилен и да се прилагоди кон можностите и кон интересот на студентите.

- **Англиски јазик за општа и професионална комуникација 1**

По завршување на секое ниво на овој предмет, кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и да користат различни фрази и изрази за нивни потреби, како што се: прашања и одговори за себе и семејството, понатаму за: својот живот, слободното време, финансиите, универзитетските дипломи, работни вештини, својот личен напредок, својата идна професија и сл, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат праграфи или есеи на теми кои ги обработувале.

- **Англиски јазик за општа и професионална комуникација 2**

По завршување на секое ниво на овој предмет, кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и да користат различни фрази и изрази за нивни потреби, како што се: прашања и одговори за себе и семејството, понатаму за: својот живот, слободното време, финансиите, универзитетските дипломи, работни вештини, својот личен напредок, својата идна професија и сл, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат параграфи или есеи на теми кои ги обработувале.

- **Англиски јазик за општа и професионална комуникација 3**

По завршување на секое ниво на овој предмет, кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и да користат различни фрази и изрази за нивни потреби, како што се: прашања и одговори за себе и семејството, понатаму за: својот живот, слободното време, финансиите, универзитетските дипломи, работни вештини, својот личен напредок, својата идна професија и сл, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат параграфи или есеи на теми кои ги обработувале.

- **Англиски јазик за општа и професионална комуникација 4**

По завршување на секое ниво на овој предмет, кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и да користат различни фрази и изрази за нивни потреби, како што се: прашања и одговори за себе и семејството, понатаму за: својот живот, слободното време, финансиите, универзитетските дипломи, работни вештини, својот личен напредок, својата идна професија и сл, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат параграфи или есеи на теми кои ги обработувале.

- **Англиски јазик 5**

Англиски за академски намени е предмет со времетраење од еден семестар. Целите на предметот се да се овозможи на студентите да стекнат вештини кои го потпомагаат учењето на англискиот јазик и напредување во академска средина. Бројот на часови е 30 (или 100 минути еднаш неделно). Предметот треба да ги оспособи студентите да ги употребуваат овие јазични вештини или вештини за учење не само во контекст на учење јазик туку и во контекст на настава на стручните предмети. Предметот вклучува вештини на усно презентирање, аргументирање, пишување, оценето во специфични задачи. Како резултат, по завршувањето, студентите треба да бидат способни усно да презентираат, да учествуваат во дебати и форуми за дискусија, да го образложат своето мислење со аргументи и да им дадат конструктивна повратна информација на соучениците. Понатаму, студентите треба да се способни да слушаат и да читаат и да ги разберат суштината и деталите, и успешно да напишат параграф и есеј во кој го аргументираат своето мислење. Треба да можат да се вклучат во конверзација, дискусија и да ги изнесат своите ставови и мислења, да ги организираат своите идеи и успешно да напишат параграф и есеј во кои образложуваат проблем и предлагаат решение, вршат споредби и контрастираат. Тие треба да се во состојба да користат речник и да го разбираат значењето на скратениците и симболите, да презентираат на дадена тема, да идентификуваат главни идеи и детали во текст, цели и пораки на текст, како и начини на организирање текст и да ги применат во пишување.

- **Англиски јазик 6**

Англиски за академски намени е предмет со времетраење од еден семестар. Целите на предметот се да се овозможи на студентите да стекнат вештини кои го потпомагаат учењето на англискиот јазик и напредување во академска средина. Бројот на часови е 30 (или 100 минути еднаш неделно). Предметот треба да ги оспособи студентите да ги употребуваат овие јазични вештини или вештини за учење не само во контекст на учење јазик туку и во контекст на настава на стручните предмети. Предметот вклучува вештини на усно презентирање, аргументирање, пишување, оценето во специфични задачи. Како резултат, по завршувањето, студентите треба да бидат способни усно да презентираат, да учествуваат во дебати и форуми за дискусија, да го образложат своето мислење со аргументи и да им дадат конструктивна повратна информација на соучениците. Понатаму, студентите треба да се способни да слушаат и да читаат и да ги разберат суштината и деталите, и успешно да напишат параграф и есеј во кој го аргументираат своето мислење. Треба да можат да се вклучат во конверзација, дискусија и да ги изнесат своите ставови и мислења, да ги организираат своите идеи и успешно да напишат параграф и есеј во кои образложуваат проблем и предлагаат решение, вршат споредби и контрастираат. Тие треба да се во состојба да користат речник и да го разбираат значењето на скратениците и симболите, да презентираат на дадена тема, да идентификуваат главни идеи и детали во текст, цели и пораки на текст, како и начини на организирање текст и да ги применат во пишување.

- **Јавно говорење**

По завршувањето на овој предмет студентите ќе стекнат знаења за процесот на комуникација, етичките

одговорности на јавниот говорник, како и за различните модели на информативни и убедливи говори. Освен тоа, студентите ќе стекнат и вештини за: подготовка и доставување различни видови говори, анализа на публиката, истражување на говорни теми, подготовка на говори итн. По завршувањето на предметот Јавно говорење студентите ќе бидат во можност да размислуваат критички преку конструктивна самокритика и преку критика за говорите на другите.

- **Дебата и презентациски вештини**

Преку овој предмет студентите: Ќе стекнат вештини за ефективно дискутирање и аргументирање и со доверба пред публика. Ќе градат, ќе развиваат и ќе вежбаат презентирање на аргументи на различни начини, вклучувајќи индивидуална работа, работа во парови и групна презентација. Ќе научат да користат реторика на убедување со цел да изнајдат логични аргументи за поткрепа на одредена позиција поврзана со актуелни теми. Ќе се запознаат подетално со процесите на формално дебатирање, односно со британскиот парламентарен стил на дебатирање.;

- **Меѓукултурни студии**

По завршувањето на овој предмет студентите ќе можат да ги идентификуваат: глобалните прашања и проблеми од перспектива на различни култури, комуникациската динамика во другите култури, сличностите и разликите меѓу своите вредности и оние на другите култури, како и сличностите и разликите меѓу нивните комуникациски практики и оние од другите култури. Освен тоа, од студентите се очекува да станат посвесни за стереотипите кои ги има во општеството за различните култури и ќе почнат подобро да го разбираат своето место во глобалната заедница. Студентите критички ќе се вклучат во размислувања за својата етничка припадност, полот и родовиот идентитет, класата, верата, националното потекло, возраста и за другите демографски карактеристики како и за нивното влијание врз комуникациските процеси. По завршувањето на предметот Меѓукултурни студии, студентите ќе стекнат и комуникациски вештини за работа во групи преку учество во истражувачки проекти и вештини за презентација на своите истражувачки проекти.

- **Комуникациски вештини**

Преку предметот Комуникациски вештини студентите ќе можат практично да ја применуваат меѓучовечката комуникација. Студентите ќе имаат можност да совладуваат интерперсонални вештини (како перцепција, слушање, вербална и невербална комуникација); јавно говорење (како организација, испорака и основи на пишување јавни говори) и комуникација во мала група (како лидерство, самоувереност и слушање). Предметот е фокусиран и на основните познавања и разбирања за процесите на барање работа, како со писмена така и со усна комуникација, преку задачи како што се: пишување биографија, мотивациско писмо, симулации за интервјуирање итн.

- **Напреден Ексел**

Целта на овој предмет е студентите да стекнат напредни познавања за примената и за можностите понудени од апликацијата микрософт ексел (Microsoft Excel) и воедно да се оспособат за реализирање напредни задачи поврзани со соодветната програма на нивниот факултет.

- **Напредни ИТ-вештини**

Цели на предметната програма се студентите: Да им се овозможи на студентите да стекнат основни познавања и вештини од областа на информатичките науки. Да стекнат теоретски и практични знаења за апликациите на микрософт офис (Microsoft Office) (Windows, Word, PowerPoint, Excel, Access) и да ги применуваат во реалниот живот. Да се оспособат да работат индивидуално или во група на практични проекти.

- **Напреден Ворд**

Целта на овој предмет е студентите да стекнат сознанија за можностите на апликациите микрософт ворд и пауер поинт и да се оспособат самостојно да реализираат проекти и конкретни сложени задачи поврзани со соодветната програма.

- **Гугл апс**

Цели на предметната програма се: Студентите да стекнат напредни познавања и вештини од областа на електронските сервиси (cloud applications); Студентите да стекнат теоретски и практични знаења за апликациите гугл докс (Google Docs) (G-mail, Documents, Spreadsheets, Presentations, Drawings и Forms) и да ги применуваат во реалниот живот; Да се оспособат студентите да работат индивидуално или во група на разни проекти, и тоа онлајн, директно преку веб-прелистувачот.

- **Напреден акцес**

Базите на податоци се идеални алатки за следење на голем обем на податоци, а микрософт акцес е многу популарен и претставува моќно средство кое се користи за дизајнирање и за развивање бази на податоци базирани на виндоус (Windows). Овој предмет е наменет за нови корисници на акцес при што се обработуваат најважните функции потребни за работа со бази на податоци.

- **Десктоп-публикации**

Целта на овој предмет е дизајн и обработка на растер и вектор графика преку водечките програми Adobe Photoshop и Illustrator како и дизајнирање и публикација на комерцијални материјали за печатење со помош на Adobe In Design.

- **Веб-публикации**

Развивање дури и едноставна веб-страница според важечките стандарди бара познавање на Hypertext Markup Language (XHTML) и Cascading Style Sheets (CSS). Повеќето веб-страници користат и слики, во форма на банери, копчиња, логоа, слики или скенови. Adobe Fireworks е изграден како алатка за да се креира и да се манипулира со слики наменети за веб и да им овозможи на креаторите да ги оптимизираат овие слики, со цел да се намали големината на датотеката. Fireworks, исто така, обезбедува одлична интеграција со Dreamweaver. Оваа серија обезбедува сеопфатен вовед во XHTML, CSS и креирање веб-графика.

- **Албански јазик и култура на пишување**

Предметот Албански јазик со култура на пишување е синтеза на правила и упатства кои се предвидени да ги подобрат вештините на писменото и усното изразување на албански. Подобрувањето на овие вештини, пред сè, се предвидува да се постигне преку запознавање со правописните правила, некои морфолошки норми и норми на синтаксата на албанскиот јазик, кои се потребни за да се постигне правилната употреба на јазикот. Потоа, посебен акцент се става врз мотивирањето на студентите за течен говор, подигање на свеста за употреба на албанскиот чист стандарден јазик. Посебен простор опфаќа и поттикот на волјата за подобрување на процесот на пишување, освестувајќи ги студентите за разликите во видовите на напишаните текстови, но и за свеста за академски интегритет (плагијатура), не оставајќи го недопрено и опфаќањето на специфичната терминологија на различни области кон кои се ориентирани студентите. Предвидено е овие теми да им се понудат на студентите како комбинирани наставни единици, односно како правила, упатства и вежби кои меѓусебно се надополнуваат.

- **Албански јазик за специфични цели**

Предметот има за цел подобрување и усовршување на изразувањето на албански јазик, било да е тоа усмено или писмено. Конкретно предметот има за цел да ги запознае студентите со специфична терминологија, со можностите на нејзината употреба, со најчестите грешки во секјодневниот говор но и за комуницирањето во специфични околности. Студентите ќе се запознаат со условите во кои тие правила функционираат за да можат да ги употребат не само за задачите кои се однесуваат на предметот туку и во нивниот понатамошен професионален ангажман.

- **Академско пишување на англиски јазик**

Целта на овој предмет е студентите да ги развијат академските вештини за пишување на различни начини. На студентите ќе им се овозможи да ги изложуваат своите идеи на јасен, течен и на ефективен начин за да создадат едне напишан текст. Студентските академски вештини ќе се развијат постепено преку вежбите што помагаат во пишувањето, како: пишување различни видови параграфи и есеи. Исто така, студентите ќе се запознаат со правилата за цитирање и парафразирање и ќе разберат што значи плагијат. Повратната информација на едно напишано дело ќе содржи поправање на грешките од самите студенти, поправање на грешките меѓу самите студенти и поправање на грешките од предавачот во однос на содржината, организацијата и на јазичните грешки.

- **Академско пишување на македонски јазик**

По завршувањето на Академско пишување на македонски јазик, од студентите се очекува да постигнат соодветни знаења и напредна комуникација на македонски јазик со посебен акцент на вештините на пишување на македонски јазик. Освен тоа, од студентите се очекува да станат поавтономни во изучувањето на јазикот и да преземат одговорност за своето учење. По завршувањето на предметот Академско пишување на македонски јазик, студентите ќе бидат во можност да ги надградат своите способности за пишување на повеќе нивоа и со тоа да станат посигурни и покомпетентни во пишувањето на македонски јазик и ќе бидат во можност да размислуваат критички на различни теми и сами да донесуваат заклучоци, како и да стекнат способност за одлична писмена и усна комуникација на македонски јазик.

- **Академско пишување на албански јазик**

По завршувањето на секое ниво, од студентите ќе се очекува да можат да пишуваат есеј и научноистражувачка работа според правилата научени за време на предавањата. Конкретно од нив ќе се очекува овие знаења да ги имаат изградено над знаењата за функцијата, градбата и за видовите параграф, начинот на одбирање тема за научноистражувачка работа, собирањето на материјалот, правилата за документирање на изворот итн., па сè до завршниот модел.

- **Германски јазик (ниво 1 до 4)**

Германски јазик (ниво 1 до 4), "По завршувањето на секое ниво, од студентите се очекува да достигнат соодветни знаења според Европската јазична рамка кои се посебно и конкретно одредени според нивото. Освен тоа, од студентите се очекува да станат поавтономни во изучувањето на јазикот и да преземат одговорност за своето учење. По завршувањето на предметите по германски јазик, студентите ќе бидат и во можност да размислуваат критички на различни теми и сами да донесуваат заклучоци врз основа на прочитаните текстови, како и писмено и усно да ги изразуваат своите мислења и ставови.

- **Заштита на животната средина**

Цели на предметната програма се студентите да стекнат знаења за: основните проблеми на животната средина; улогата на човекот како клучен фактор во процесот на загадувањето и заштита на животната средина; влијанието на разните загадувачи на животната средина врз здравјето, професионалната активност и врз организациската способност на факторот човек; создавањето позитивни навики за животната средина како и за подигањето на свеста за потребите за поздрава и почиста средина; меѓународната и националната легислатива како и меѓународните конвенции за животната средина; за меѓународните и националните глобални политики во сферата на животната средина; животната средина како услов за одржлив економски развој; улогата на општеството во процесот на заштита на животната средина; за главните ризици на здравата животна средина; за Националната стратегија за животната средина на Р. Македонија.

- **Професионален развој на кариерата**

Овој предмет се однесува на барањето, добивањето и на задржувањето на работата. Преку него студентите ќе стекнат соодветни работни вештини за потребите на модерните работни места. Специфична задача ќе биде ефективно составување биографија (CV), пишување писмо за интерес/барање, вештини за интервјуирање и за формална комуникација во рамките на канцеларијата (мемос, формални електронски пораки до претпоставените или до клиентите, извештаи). Дополнителни елементи кои ќе ги опфатат се спроведување самоевалуација, управување со интерканцелариски конфликти и барање промоции. Примарен фокус на овој предмет ќе биде вработувањето. Вештините добиени во рамките на овој предмет може да се применуваат во работниот процес.

- **Човекови права и слободи**

Борбата за човекови права започнува со историските напори за да се запознаат со истите. Со текот на времето, корпусот на слободите и правата на човекот и граѓанинот што се инкриминирани со закони или меѓународните договори се шири, но тоа сигурно тоа не е показател дека тие се почитуваат и имплементираат во практиката. Човековите права се до сега се сметало дека преставуваат или се дел од внатрешните работи на државите (според принципот на апсолутниот суверенитет), а само во поново време се стекнаа со насловот на jus cogens норми. Студентите преку овој курс ќе се запознаат со развитокот на доктрината за човековите права, видовите и категориите на човековите права и ќе ги проучуваат соодветните документи кои го регулираат тие права. Целта на овој предмет е: да сезапознаат студентите со концептот на меѓународното право за човекови права, спроведување на истите, влијанието во креирањето на националните политики; Тоа ќе ги поттикне студентите да размислуваат критички на односот меѓу меѓународното право и националното право; да ги направи свесни за сегашните меѓународни настани, како тие влијаат врз секојдневниот живот на луѓето во светот; да ги поттикне студентите да се придонесе во областа на изготвување на законите за заштита на човековите права.

- **Деловен англиски 1**

Студентите ќе совладаат јазични вештини кои им се неопходни за функционирање во деловни ситуации, како и за совладување материјали и стручна литература од полето на бизнисот и економијата. По успешното завршување на овој предмет, студентите ќе ги подобрат своите комуникациски вештини и јавното говорење, ќе бидат во можност да користат аргументи за да ги бранат своите ставови, да ги почитуваат мислењата на другите, ќе ги подобрат своите бизнис-вештини за комуникација заедно со способноста да се најде работа во иднина.

- **Деловен англиски 2**

Студентите ќе совладаат јазични вештини кои им се неопходни за функционирање во деловни ситуации, како и за совладување материјали и стручна литература од полето на бизнисот и економијата. По успешното завршување на овој предмет, студентите ќе ги подобрат своите комуникациски вештини и јавното говорење, ќе бидат во можност да користат аргументи за да ги бранат своите ставови, да ги почитуваат мислењата на другите, ќе ги подобрат своите бизнис-вештини за комуникација заедно со способноста да се најде работа во иднина.

- **Бизнис-план**

Целта на наставата по предметот е да им се помогне на студентите во разбирањето на свесното однесување на претпријатието во современи услови на стопанисување.

- **Инвестиционен менаџмент**

Целта на овој предмет е студентите да стекнат теоретски знаења и практични вештини од сферата на инвестициите и инвестиционото одлучување кај деловните субјекти во земјава и во современиот свет. Сето ова се остварува преку еден посебен осврт кон анализите на инвестициите со посебна нагласеност на различните облици и мотиви на инвестиции и инвестициониот процес, оцена на изводливоста на инвестиционите проекти до нивно инвестиционо одлучување. Исто така овој предмет има за цел доближување на најсовремените методи за определување и селектирање на најефикасните реални инвестициони проекти кои ќе придонесуваат за остварување поголеми позитивни финансиски резултати; анализа на современите искуства и тенденции за управување со најсуптилната економска категорија во последниве години инвестициите и инвестиционите процеси. Овие прашања им овозможуваат на студентите полесен пристап за деловен потфат, можност за преземање на управувањето со финансиите во нивниот семеен бизнис или, пак, за полесен пристап до работодавачот. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на менаџмент.

- **Менаџмент на проект**

Целта на предметот е воведување на студентите во светот на современите проекти и нивно соочување со можностите и предизвиците на реалниот економски живот во креирање на соодветни потребни реални проекти. Специфични цели на предметот се: како да се утврди одреден проект (користејќи неколку фази) и да се истакне значајната улога на менаџерот на проектот (разбирање на потребата, областа на делувањето, активностите за реализација, комплексноста на модерниот проект и др.). Студентите треба да се обучат како да ги применуваат современите алатки и техники на современиот проектен менаџмент при трансформирање потреба или креативна идеја во соодветен реален и документиран проект кој ќе направи да бидат поинвентивни за себе и покомпетитивни на пазарот на трудот. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на менаџмент.

- **Корпоративна општествена одговорност и етика**

Целта на предметот е да се развие општо теоретското знаење за корпоративната општествена одговорност во современите економии и да се анализира одразот на корпоративната општествена одговорност врз целокупното работење на претпријатието.

- **Меѓународен маркетинг**

Главната цел на овој предмет е развивање на менаџерските разбирања на меѓународниот маркетинг. Овој предмет ќе им помогне на студентите да ги подобрат своите аналитички вештини, донесувањето одлуки и нивно спроведување во дизајнирање на меѓународен маркетинг-план. Фокусот ќе биде врз менаџерските прашања и маркетинг-прашањата со кои се соочуваат фирмите кои работат во многу делови на светот. Поконкретно, преку овој предмет ќе се испита улогата на маркетингот на светските пазари и ќе се направи преглед на неговата теоретска оправданост; ќе се обезбеди преглед на бизнисот во контекст на меѓународното, како што се структура, проблеми и можности, предизвици, како и политичките, културните, правните и економските услови во странство итн. На студентите ќе им се овозможи да демонстрираат како да управуваат со маркетинг-каналите и со формата на маркетинг-комуникациите. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на маркетинг.

- **Развој на кариера**

Овој предмет се однесува на барањето, добивањето и задржувањето на работата. Преку него студентите ќе стекнат соодветни работни вештини за потребите на модерните работни места. Специфична задача ќе биде ефективно составување CV, пишување писмо за интерес/барање, вештини за интервјуирање и за формална комуникација во рамките на канцеларијата (мемос, формални електронски пораки до претпоставените или до

клиентите, извештаи). Дополнителни елементи кои ќе ги опфатат се спроведување самоевалуација, управување со интерканцелариски конфликти и барање промоции. Примарен фокус на овој предмет ќе биде вработувањето. Вештините добиени во рамките на овој предмет може да се применуваат во работниот процес.

- **Промоција**

Целта на овој предмет е да се запознаат студентите со процесот на промоција од теоретски и од менаџерски аспект. Поконкретно, целта е: - Да се развијат способностите на студентите да ги научат и да ги применуваат компонентите на промоцискиот микс: рекламирање, персонална продажба, продажна промоција и односи со јавност. - Да се развијат способностите на студентите да бидат сензитивни за правните и етичките прашања поврзани со промоцијата. - Да ги користат информациите кои им се достапни за да направат промотивна стратегија. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на маркетинг.

- **Методи на продажба и дистрибуција**

Целта на овој предмет е да се запознаат студентите со: концептот на продажба и дистрибуција, разликите помеѓу овие две активности, начинот и современите методи кои се користат во пазарното стопанство во процесот на продажба, како и со ефикасноста на дистрибуција, каналите на дистрибуција, критериумите и стратегиите на дистрибуција. Предуслови за запишување на предметот: Маркетинг-менаџмент.

- **Е-трговија**

Цели на предметната програма: - Разбирање и аплицирање на концептите од електронската трговија - електронски бизнис. - Препознавање на бизнис-потребите за адаптација на константните и непрекинатите промени во средината и на важноста за инкорпорација на информационата технологија во најважните бизнис-процеси. - Подобрување на нивната сегашна операциона ефикасност за да се трансформира во конкурентна предност. - Развивање стратегиско, административно и операционално планирање за новите бизниси или подобрување на постојното планирање со новите технологии. - Да се објаснат: порастот на е-бизнисот до денес, поимот бизнис-потрошувач и моделот бизнис-бизнис, преку користење релевантни теории од бизнисот, менаџментот и од општествените науки. - Да се испитаат: интеракцијата меѓу технолошките трендови и социјалниот бизнис-контекст на е-бизнисот, вклучувајќи ги и дифузијата на социјалните мрежи и случувањата веб 2.0.

- **Теорија на игра**

Целта на овој предмет е да им овозможи на студентите да се запознаат со некооперативните теории на игри и како тие се користат во моделирање и во анализа на интерактивни ситуации.

- **Основи на меѓународен бизнис**

Специфичните цели на предметот започнуваат со анализа на улогата и влијанието на меѓународните бизниси на националниот економски развој. Во рамките на предметот ќе бидат објаснети економски, политички, правни и финансиски фактори кои влијаат на меѓународните активности на бизнисот, ќе се дискутира и за тоа како културите и разликите во однесувањето влијаат врз деловните практики на земјите, и како овие разлики може да се решат со користење на соодветни стратегии. Исто така, ќе се дискутира и за теории на меѓународната трговија и како владата и бизнис-одлуките влијаат врз меѓународната трговија. Предметот се фокусира и на процена на ефектите од тековните регионални договори за трговија како и на економската интеграција на земјите во развој.

- **Финансиски менаџмент**

Целта на предметот е студентите да стекнат знаења и вештини од сферата на финансискиот менаџмент, како и обучување на студентите со современи теоретски знаења и искуства од анализите на фундаменталните концепти на финансиите на корпорации, финансиските и реалните инвестициони проекти и нивно вреднување преку временската димензија на парите. Целта на предметот е и обучување на студентите како да ги користат адекватните извори на финансирање, ефикасното управување со капиталот и одредувањето на адекватната структура, утврдувањето на соодветна политика на распределба на добивката – политика на дивиденда. На крајот се обработува финансиско планирање и предвидување и др. Остварувањето на предвидените цели на предметот на студентите им создава нови можности за поконкурентен пристап на пазарот на трудот или, пак, поефикасно менаџирање на сопствените реални бизниси. Предуслови за запишување на предметот: Вовед во бизнис и економија, Принципи на сметководство.

- **Менаџмент на ризик**

Овој предмет е замислен да даде основно разбирање за менаџмент на ризик. Особено внимание се посветува на улогата на менаџерот со ризици, ставот на инвеститорите кон ризик, извори на ризици (идентификација и категоризација), како да се примени интегрално управување со ризици преку користење на современи

пристапи и техники, квантитативна и квалитативна мерење и проценка на ризикот, техники на веројатност, диверзификација на ризик, и слични како во финансиските, така и во нефинансиските бизниси.

- **Менаџмент на информациона системи**

Преку предметот се дава опширен вовед за информациските системи, од организациска и од општествена призма. Целта е студентите да стекнат соодветен баланс на техничките и организациските перспективи, кои ќе служат како основа за понатамошните студии во оваа област.

- **Деловно комуницирање**

Целта на овој предмет претставува запознавање на студентите со концептот на деловното комуницирање. Содржина на предметната програма: Во последниве години сè повеќе компании ги применуваат техниките на деловно комуницирање и како главна алатка за одговор на сè позаострената конкуренција на глобалниот пазар. Овој предмет претставува обид за подобрување на комуникациските способности на студентите со теоретско, а пред сè, и со практично укажување на правилниот начин на комуницирање во организациска средина со вработените и со менаџерите како и при одржување состаноци, интервјуирање, преговарање како и при мотивирање на сите околу нив.

- **Менаџмент на вкупен квалитет**

Целта на овој предмет е да укажеме на важноста на техниките на МВК, на нивното значење и на позитивните страни од нивното користење со цел во блиска иднина да видиме сосема нова слика кај македонските компании.

- **Јавни финансии**

Цели на предметната програма: - Студентите да стекнат знаење за јавните финансии, како едно од главните средства на макроекономските политики и како еден од фундаменталните инструменти за функционирањето на една национална економија како целина и како потсистем на еден економски систем на земјата. - Студентите да стекнат знаење за јавните добра и расходите екстерналиите, распределбата на општествените приходи, алокација и реалокација на приходите, споредбените аспекти на јавните финансии во развиените земји и оние во транзиција, спецификите на фискалните системи на Македонија, нивните трендови и предизвици, фискалната децентрализација итн. - Студентите да стекнат знаење за буџетот и вонбуџетските фондови како главни инструменти на фискалната политика, процедурите околу подготовка, изработка, составување, одобрување, спроведување и контрола на буџетот, како и техниките на буџетот како на локално, така и на централно ниво. - Кај студентите да се создаде јасна слика за функционирањето на еден фискален систем, од аспект на различните фискални теории со кои ќе можат да извршат компаративна разлика и да ги најдат заедничките точки на функционирање на овие системи во различните земји. - Студентите да се запознаат со главните индикатори на фискалната политика во РМ, со креирањето на реална база на податоци во поглед на долгорочните фискални трендови на РМ, стимулирајќи ги студентите да работат независни семинарски работи и есеи од областа на фискалната политика. Предуслови за запишување на предметот: Вовед во економија и бизнис, Микроекономија, Макроекономија.

- **Управувачко сметководство**

Целта на програмата е студентите да стекнат знаења од областа на сметководството, кое се користи од менаџерите при донесување одлуки. Поспецифично, да се запознаат студентите со концептите на сметководството за потребите на менаџерите и со потребните алатки за донесување менаџерски одлуки. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на сметководство.

- **Менаџмент на синџир на набавки**

По завршувањето на наставата, студентите треба да бидат способни: - Да ја разберат суштината на управувањето на синџирот на набавката. - Да ги идентификуваат главните елементи на управувањето на синџирот на набавката и нивната поврзаност со синџирите на создавање додадена вредност во производството и мрежите на вредност. - Да ги искористат потенцијалите на информационите системи за поддршка на управувањето на синџирот на набавката и на синџирот на создавање додадена вредност во производството. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на маркетинг, Принципи на менаџмент.

- **Трговско право**

Целта на наставниот предмет е студентите да стекнат основни знаења од областа на трговското право. Во таа насока студентите се запознаваат со: правните правила за извршување деловна дејност, начинот на организирање на деловните субјекти, условите за основање и упис на деловните субјекти и трговецот поединец, како и со начините на престанување на деловните субјекти, начините за основање деловно-правен однос, условите за настанување на тие односи, ефектите и последиците, работата со хартиите од вредност,

начините за заштита на правата на индустриска сопственост, начините на заштита на деловните субјекти од нелојална конкуренција, начините на заштита на потрошувачите и др.

- **Банкарски менаџмент**

Цели на предметната програма: Преку предметот Банкарски менаџмент студентите ќе го разберат комерцијалното работење на банките. Тие се акционерски друштва чијашто основна цел е создавање профит од пласманот на туѓите средства кои банките ги прибираат и ги концентрираат од небанкарскиот сектор. Обезбедувајќи пласман во свое име и за своја сметка, банките создаваат серија должнички инструменти, а нивната актива се пласмани во продукти кои имаат помала или поголема ризичност. Нивните производи го максимизираат финансискиот резултат преку избор на пласмани кои даваат најголеми директни и индиректни економски ефекти. На студентите ќе им бидат претставени многуте методи за релативизирање на ризиците како при концентрирањето на финансиските средства (обврски) и при пласирањето на таа актива (побарувања).

- **Деловно планирање**

Целта на овој предмет е да се запознаат студентите со системот на планирање на ресурсите на претпријатието, кој претставува значајна алатка што се применува во сите области на организацијата, вклучувајќи и сметководство и финансии, човечки ресурси, продажба и дистрибуција, производство, набавка и др. Станува збор за систем кој е интерфункционален, процесноориентиран, во реално време, а се заснова на најдобрите практики во индустријата, од услуги до производство. Важно е студентите да се запознаат со овие системи, кои во иднина ќе бидат ERP-корисници, ревизори, консултанти, и / или програмери.

- **Маркетинг на цени**

Преку овој предмет студентите ќе се подготват за решавање стратески и тактички прашања поврзани со цени и да ги идентификуваат промените кои придонесуваат за профит во практиките на цените. Цените претставуваат еден од најбитните фактори за менаџери за максимизирање на профитот. Сепак, оваа вредност често лежи неискористена во рамките на многу организации. Менаџерите честопати немаат јасно разбирање на тоа како да се подобрува одредувањето на цените во рамките на нивните компании и индустрии и како да се применуваат овие знаења на новите производи. Во рамките на предметот ќе бидат опфатени аналитички техники за маркетинг, маркетинг стратегија, статистичка анализа како и економската теорија за да се опишат пристапи кои се корисни за добивање оптимални решенија за цените. Некои примери на прашања кои ќе бидат одговорени: Како една компанија ја одредува цената за нов производ? Како една фирма проценува дали сегашната цена е соодветна? Што претставува вредноста кај цените? Која стратегија на цена е оптимална? Како може една фирма да избегне војна на цени?

- **Математички методи и модели во економија**

Предметот Математички методи и модели во економија е насочен кон анализа на квантитативно макроекономските појави, и како таков вклучува сет на квантитативни методи во насока на моделирање и оптимизација на макроекономските појави. Предметот ги опфаќа темите: економска анализа и економски модели; економски модел на агрегати; оддели на фискалната политика; функција на инвестиции; моделирање на монетарната политика; модели на инфлација; моделирање на финансиските пазари, модели на пораст; крос-секторска анализа.

- **Меѓународен менаџмент**

Цели на предметната програма: - Основна цел на овој предмет е - Да се разберат на економските, социокултурните и политичките варијабли кои влијаат врз меѓународниот бизнис. - Да се сфати разликата меѓу глобалното создавање, одржување и модификација во споредба со меѓународните стратегии од аспект на меѓународниот бизнис. - Да стекнат знаења за извршување на анализа на трошоци од еден глобален аспект. - Да извршат СВОТ-анализа за разни меѓународни компании, како и да бидат во состојба да осознаат нови глобални пазари. - Да ја сфатат суштината на глобалниот меѓународен бизнис и користењето на глобалните комуникации. - Да дефинираат и да користат стратегии за оценување на заедничките вложувања (јоинт вентуре), обединување и купување разни компании за да се добие пристап до нови пазари. - Да носат решенија околу сегментацијата на пазарите како и начините за пристап кон нив.

- **Менаџмент на јавни институции**

Цели на предметната програма: Јавните институции се резултат на општествениот договор за задоволување на заедничките потреби на една заедница. Тие се финансираат од буџетот, од јавните приходи, а имаат карактер на јавна (заедничка) потреба. Токму карактерот на заедништво ги дефинира како институции кои мораат да бидат менаџирани на транспарентен начин. Транспарентноста ги вклучува поимите на долгорочна одржливост, отчетност и планска активност, како и квалитетен менаџмент. Според меѓународно усвоената

терминологија институција означува функционирање врз основа на однапред јасно утврдени „правила на игра“, кои се прифатливи, се применливи и се корисни за поголемиот број членови на заедницата. Начинот на кој се менаџираат ваквите институции ќе биде предмет на анализа и презентација на овој предмет.

- **Менаџмент на производ**

Преку овој предмет студентите ќе ги совладаат основните концепти кои се вградени во функциите на маркетинг на современите организации. Фокусот е ставен на концептите и на прашањата поврзани за производи и услуги на потрошувачите. Притоа ќе се овозможи и да разбират маркетинг-средина со анализирање на пазарот, за да се имплементираат успешните маркетинг стратегии во таквата средина за квалитетни производи. Студентите ќе можат и да ги применуваат научните концепти за дизајнирање комплетен маркетинг-план за нивниот производ. Студентите ќе бидат запознаени со разновидни активности во маркетингот, кои придонесуваат компанијата да биде поконкурентна и поуспешна на пазарот.

- **Операциони истражувања**

Цели на предметната програма: - Внимателност во врска со вклучувањето варијабли и нивна дефинираност во рамки на измерливост и да се оцени кои податоци се однесуваат за квантифицирање на варијаблите, како и за детерминирање на нивната интеракција. - Развивање на неопходната вештина и интуиција на менаџерите за препознавање на суштината на проблемите и нивно успешно решавање. - Препознавање на ограничувањата во врска со вредностите што можат да ги имаат овие варијабли. - Размена на идеи и усогласување во тимската работа. - Формирање и решавање експлицитни модели со вградени експлицитни цели, како и сензитивна анализа при донесување одлуки. - Идентификување и забележување алтернативни одлуки што влијаат врз целите, како и интеракцијата меѓу нив.

- **Корпоративно претприемништво**

Целта на наставата по овој предмет е да им помогне на студентите во разбирањето на значењето и суштината, функционирањето и организацијата на претприемништвото во постојните претпријатија, како основа за подобрување на конкурентската позиција на големите претпријатија на домашниот и глобалниот пазар.